

tapansa tähdentää eroa adpositioiden ja muiden sijanmerkintäkeinojen välillä herättää varmasti mielipiteitä suuntaan jos toiseenkin. Etenkin semantiikkaa käsittelevässä luvussaan Hagège päättyy jatkuvasti kommentoimaan myös sijajärjestelmiä, mikä väistämättä herättää pienen epäilyksen hänen moneen otteeseen alleviivaamansa eronteon tarpeellisuudesta.

EMILIA TUURI
etunimi.sukunimi@uta.fi

Lähteet

- GRÜNTHAL, RIHO 2003: *Finnic adpositions and cases in change*. Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia 244. Helsinki: Suomalais-Ugrilainen Seura.
- HAKULINEN, AULI – KARLSSON, FRED 1979: *Nykysuomen lauseoppia*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 350. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- HEINE, BERND – CLAUDI, ULRIKE – HÜNNEMEYER, FRIEDERIKE 1991: *Grammaticalization. A conceptual framework*. Chicago: The University of Chicago Press.
- ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KEENAN, EDWARD – COMRIE, BERNARD 1977: Noun phrase accessibility and universal grammar. – *Linguistic Inquiry* 8 s. 63–99. <http://lingo.stanford.edu/sag/L222B/papers/KeenanComrie.pdf>.
- LEHMANN, CHRISTIAN 1985: Grammaticalization. Synchronic variation and diachronic change. – *Lingua e Stile* 20 s. 303–318. http://christianlehmann.eu/publ/syn_dia.pdf (Verkkójulkaisun sivunumerot 1–12).
- OJUTKANGAS, KRISTA 2001: *Ruumiinosanimien kieliopillistuminen suomessa ja virossa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Kirjalliset käytänteet työn, instituution ja arjen kulttuurin jäsentäjinä

David Barton & Uta Papen (toim.): *The anthropology of writing. Understanding textually mediated worlds*. London: Continuum 2010. 240 s.
ISBN 978-1-441-108-852.

Viime vuosina on ilmestynyt useita kirjoittamisen tutkimusta kokoavia teoksia. Tarve on ilmeinen, koska tutkimuskenttä on aihepiireiltään laaja ja lisäksi monitieteinen, -menetelmäinen ja -näkökulmainen (esim. Bazerman toim. 2008; Bazerman ym. toim. 2010 ja 2012). Pelkästään

kirjoittamisen tuotoksia, tekstejä, on tutkittu lukuisista eri näkökulmista. Tekstien lisäksi mutta usein myös niiden sijaan tutkitaan kirjoittamisen kognitiivisia prosesseja, käytännön työprosesseja tai sosio-kulttuurisia käytänteitä. David Bartonin ja Uta Papenin toimittama teos kokoaa yhteen kaksi kirjoittamisen tutkimuksen keskittymää, koulukuntaa ja juonetta, jotka sijoittuvat maantieteellisesti eritoten Isoon-Britanniaan ja Ranskaan. Kirjassa esitellään käsite kirjoittamisen antropologia (*anthropology of writing*), joka

on suuntauksia ja kirjan tutkimuksia yhdistävä näkökulma.

Kuvatuista perinteistä vakiintuneempi ja kenties myös koulukuntamaisempi on niin kutsuttu New Literacy Studies (NLS) -suuntaus, jota kirjan toimittajat Barton ja Papen itsekin edustavat ja joka voitaisiin suomentaa tekstikäytänteiden tai kirjallisten käytänteiden tutkimukseksi. Sen juuret juontuvat 1980-luvulle anglo-amerikkalaisten tutkijoiden Shirley Brice Heathin (jonka innoittaja oli lingvisti-antropologi Dell Hymes), antropologi Brian Streetin sekä kulttuurihistorioitsijoiden Sylvia Scribnerin ja Michael Colen tutkimuksiin. 1990-luvun ja etenkin 2000-luvun NLS-tutkimus on niin runsaasta, että mainittakoon tässä vain Barton (2007) ja Barton, Hamilton ja Ivanič (toim. 2000). Sielunkumppaneita monet NLS-tutkijat ovat hiljattain löytäneet ranskankieliseltä kielialueelta, erityisesti Pariisista, ja juuri ranskalaistutkijoiden inspiroimana on syntynyt yhteinen nimitysjä ja nimitys kirjoittamisen antropologia. Ranskalainen tutkimus ponnistaa etenkin historiantutkija Roger Chartierin, sosiologi Bernard Lahiren ja etnologi-antropologi Daniel Fabren 1980- ja 1990-luvuilla julkaistuista tutkimuksista ja kirjoituksista.

Yhteistyötä englannin- ja ranskankieliset tutkijat olivat viritelleet ensin yhteisten tutkijatapaamisten ja seminaarien avulla sekä tutustumalla keskeisten tutkimusten käännöksiin. Keskeinen osa teosta on sen pohdinta, mikä tarkasteltavia, pitkälti toisistaan erillisinä kehittyneitä tutkimusperinteitä yhdistää ja kuinka ne yhdessä eroavat lähialoistaan. Bartonin ja Papenin mukaan kaksi perinnettä ovat riittävän samankaltaiset ollakseen toisilleen ymmärrettäviä, mutta kuitenkin riittävän erilaiset tarjotakseen osapuolille myös runsaasti uutta ajateltavaa ja opittavaa.

Kirja sisältää kymmenen tutkimusta, joista puolessa huomion kohteena on englanninkielinen ja puolessa ranskan-

kielinen aineisto. Tutkimukset on jäsennetty neljään aihepiiriin: kirjoittamisen antropologia ja kirjoittaminen sosiaalisena ja kulttuurisena käytänteenä (taustoittava osio), instituutioiden asettamat vaatimukset kirjoittamiselle työpaikoilla, yksilöiden ja instituutioiden kirjoittaminen sekä historiallisia näkökulmia. Ryhmittely palvelee lukijaa, vaikkakin osan kirjoituksista olisi periaatteessa voinut sijoittaa useampaankin kuin yhteen aihepiiriin.

Mitä on kirjoittamisen antropologia?

Kirjan ensimmäisessä luvussa Barton ja Papen taustoittavat tutkimuksia ja rakensivat niille yhteisen kehyksen; laajaan lukuun sisältyy yli 130 tutkimuslähdetä. Ensitöikseen kirjoittajat jäsentävät kirjoittamisen antropologian suhdetta lähialoihin ja perustelevat sen merkitystä. Teoksen syntyä on heidän mukaansa edistänyt antropologian yleinen käänne: antropologisen tutkimuksen kiinnostuksen kohteeksi on noussut ”eksoottisten” kulttuurien rinnalle myös oma kulttuuri ja osin siksi myös arjen kirjallinen kulttuuri, niin sanottu tavallinen kirjoittaminen. Tutkimuskohteena voi tällöin olla yhtä lailla perinteinen kuin digitaalinenkin kirjoittaminen. Tekstien multimodaalisuuden tarkasteluun kirjoittamisen antropologia avaa kiinnostavan historiallisen ulottuvuuden: esimerkiksi 1700-luvun postikortit näyttäytyivät multimodaalisina, vuorovaikutuskäytänteitä mullistavina innovaatioina aikalaisilleen.

Kirjoittamisen antropologian ytimessä ovat Bartonin ja Papenin mukaan nimenomaan kirjalliset käytänteet eli tekstikäytänteet (*literacy practices, pratiques de l'écrit*), jotka ovat ”tavallisen” antropologisen tutkimuksen reuna-aluetta. Ajatuksena on, että käytänteiden yksityiskohtainen tarkastelu avaa ikkunan laajempiin kulttuurisiin ilmiöihin. Bartonin ja Papenin viesti on, että tekstikäytänteiden tarkastelu on yksinkertaisesti välttämätöntä

modernin yhteiskunnan ja yhteisöjen toimintojen ymmärtämisen kannalta: on tärkeää ymmärtää, miten kulttuuria välitetään eteenpäin, miten nykyihmiset tekevät työtään, kuinka instituutiot viestivät erilaisille yleisöilleen, miten yksilöt ja sosiaaliset ryhmät jäsentävät kokemuksiaan ja niin edelleen. Kirjoittamisella on myös keskeinen tehtävä monissa vapaa-ajan toiminnoissa; esimerkiksi digitaalisten tekstien ympärille on syntynyt yhteisöjä, jotka viestivät pääasiassa kirjallisesti.

Kirjaan omaksuttu viitekehys on osin päällekkäinen muiden tutkimusalojen ja -näkökulmien kanssa. Läheisiä yhteyksiä kirjoittajat näkevät etenkin kriittisen diskurssianalyysin, kirjallisuudentutkimuksen ja kulttuurihistoriallisen tutkimuksen suuntaan. Voimakkaimmin pesäeroa tehdään kasvatustieteelliseen tutkimukseen, jossa kirjoittamista on perinteisesti tarkasteltu ainoastaan taitonäkökulmasta ja yksilösuorituksena. Barton ja Papen mainitsevat myös lingvistisen antropologian. Tätä yhteyttä olisin suonut avatavan enemmänkin (vrt. esim. Blommaert 2008; Duranti toim. 2004).

Kirjoittamisen antropologian näkökulmasta kirjoittaminen ei ole yksilösuoritus, vaan yksilön käytänteet ovat hänen ”joukkueensa” muovaamia eli sekä sosiaalisia että kulttuurisia. Kirjoittajilla on tukiverkkoja ja mentoreita sekä monenlaisia institutionaalisia taustavoimia, kirjoittamisen mahdollistajia. Keskiössä on kirjoittaminen aktiviteettina eli sen tutkiminen, mitä ihmiset tekevät teksteillä ja miten erilaiset sosiaaliset ja institutionaaliset yhteydet synnyttävät ja muovaavat kirjoittamisen tapoja. Barton ja Papen korostavat, että koska kiinnostuksen kohteena on myös kulttuuri, tutkimuksen keskiöön nousevat myös arvot, merkitykset, uskomukset, tavat ja tottumukset, jotka liittyvät tarkasteltavan (osa)-kulttuurin tekstien käyttöön, niiden lukemiseen ja kirjoittamiseen. Tutkimuskohteen määrittelyllä on myös tärkeä me-

todologinen seuraamus: kirjoittamisen yhteyksiä (konteksteja) ja yhteisön kirjoittamiselle antamia arvoja ja merkityksiä tutkitaan erityisesti etnografisin ja historian tutkimuksen menetelmin.

Karjatilän tekstikäytännestä edvardiaanisen ajan postikortteihin

Ensimmäinen osa, joka johdattaa kirjoittamisen antropologian ytimeen eli kirjoittamisen sosiaaliin ja kulttuurisiin käytännöksiin, sisältää kaksi kirjoitusta. David Bartonin ja Uta Papenin laatiman johdannon lisäksi mukana on Béatrice Fraenkelin kirjoitus, jonka aiheena on urbaanin kaupunkiympäristön julkinen kirjoittaminen. Fraenkel tarkastelee muun muassa ”poikkeuksellisia” seinäkirjoituksia ja -maalauksia, jotka sijaitsevat hengenvaarallisissa tai pysähdyttävissä, erityisen näkyvissä paikoissa. Huomion kohteena ovat myös tavanomaiset kaupunkiympäristön kyltit, esimerkiksi kadunnimikyltit ja varoituskyltit sekä niiden performatiivisuus. Kolmas tapausesimerkki käsittelee tuhansien ellei miljoonien kaupunkilaisten julkista massakirjoittamista, joka on samalla myös yksilöllistä (New Yorkin muistelupaikoilla kirjoittaminen 11.9.2001 terroritekojen jälkeen). Näiden varsin erityyppisten kirjoitustapahtumien analyysin avulla Fraenkel osoittaa, kuinka julkiset kirjoitukset konstituivat eli rakentavat ympäristöä, mutta myös jäsentävät ja suorastaan hallitsevat sitä sekä toisinaan muuttavat sitä ja tuovat siihen säröjä.

Kirjan toiseen osaan on koottu tutkimuksia, joissa huomion kohteena ovat instituutioiden asettamat vaatimukset kirjoittamiselle tekstuaalistuneilla työpaikoilla. Näissä kirjoittamisen antropologia yhdistyy siis työn etnografiaan. Karin Tusting tarkastelee päiväkodeissa työskentelevien lastenhoitajien kirjoitustapahtumia ja jäsentää ristiriitaa, joka muodostuu havaintojen kirjaamis- ja raportointivaatimusten sekä varsinaisen

hoitotyön välille. Tutkimusmenetelminä käytetään muun muassa pitkäaikaista etnografista havainnointia, työntekijöiden kirjaamien havaintojen analyysia sekä puolistrukturoituja haastatteluja. Tutkimus konkretisoi hyvin sitä, millaisin tavoin kirjoitustapahtuma on osa laajempia sosiaalisia käytänteitä. Tämän – ja monen muunkin – nykyajan työelämän kirjoitustapahtuman ominaispiirre on, että kirjoittamisprosessi keskeytyy toistuvasti. Tusting kuvaa keskeytysten luonnetta: millaisia ne ovat, mikä niitä motivoi ja mitä niistä seuraa? Kirjoitustapahtumiin ja siten myös kirjoittamiseen kytkeytyy paitsi kirjoittavan työntekijän itsensä myös työpaikan ja muiden instituutioiden arvoja, arvostuksia ja ideologioita sekä lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteita. Artikkelissa nostetaan esiin työelämän muutosten vaikutukset muun muassa työntekijöiden identiteetille.

Nathalie Joly kuvaa puolestaan karjatilojen työntekijöiden tekstuaalistunutta arkea ja muuttuvia tekstikäytänteitä. Artikkelissa tarkastellaan karjatilallisen toimistotyötä, niin vanhoja kuin uusiaakin kirjoittamisen tapoja. Perinteisiä generejä ovat olleet muun muassa päiväkirjat, muistikirjat ja kalenterit, joiden rinnalle on tullut lukuisia sähköisiä kirjoittamisalustoja. Uusia tekstikäytänteitä syntyi uudenlaisten veloitteiden ja ehtojen myötä: karjatilosta ja -tilallisista sekä eläimistä tuli osa järjestelmää, jossa jokaista eläintä tarkkaillaan ja sen ”uran” merkittävät tapahtumat kirjataan koko elämänkaaren. Osion kolmannessa, David Pontillen kirjoittamassa artikkelissa huomion kohteena ovat puolestaan biolääketieteen tietokannan ylläpitämisen tekstikäytänteet.

Kirjan kolmannessa osassa lähestytään yksilöiden ja yhteisöjen kirjoittamista usealla eri elämänalueella. David Barton avaa erityisesti digitaalisia arjen tekstikäytänteitä (*vernacular literacies*) käyttämällä tapausesimerkinään Flickr-sivustoa. Aïssatou Mbodj-Pouye tarkastelee muisti-

kirjan kirjoittamista ja sen merkitystä Malin maaseudulla. Uta Papen lähestyy puolestaan lääkäri-potilasvuorovaikutusta tekstinäkökulmasta: miten tekstit ohjaavat vuorovaikutusta, ja millainen merkitys niillä on hoitosuhteessa? Hän valottaa etenkin potilaille jaettuina teksteinä ja niiden vastaanottoa, toisaalta myös potilaiden omaa kirjoittamista (muistilaput, verkkokirjoittaminen jne.). Esimerkit ovat julkisesta terveydenhuollosta Englannista.

Kirjan neljännen osan kirjoituksia yhdistää historiallinen näkökulma. Julia Gillen ja Nigel Hall käsittelevät 1900-luvun alun postikorttikirjoittamista ja asettuvat keskusteluun myös suomalaisen postikorttitutkimuksen kanssa. Edvardiaanisen ajan Isossa-Britanniassa (1901–1910) postikortti oli vuorovaikutuskäytänteitä mullistava, nykyajan tekstiviesteihin verrattava genre. Gillenin ja Hallin mukaan aikakautena lähetettiin liki kuusi miljardia postikorttia eli kukin aikalainen lähetti keskimäärin 200 korttia ja jakeluja järjestettiin jopa kusedesti päivässä. Aineistokseen tutkijat olivat koonneet 2 000 korttia, joista 100 oli valittu lähempään analyysiin; tarkoituksena oli muun muassa postikorttikirjoittamisen tavoitteiden tutkiminen taakse kirjoitettujen viestien analyysin perusteella. Gillen ja Hall kuvaavat korttien monifunktioista luonnetta: kortteja käytettiin paitsi sosiaaliseen kanssakäymiseen myös elämäntapahtumien dokumentointiin, asioimiseen, esimerkiksi ostoksista sopimiseen, sekä monenlaisiin yksityisiin tarkoituksiin. Ne olivat yleinen hupi ja haraste, ja ajalle ominaista oli myös ketjukirjeiden kaltainen ketjukortteilu.

Philippe Artièresin lyhykäinen kirjoitus puolestaan nostaa esiin ”pakkokirjoittamisen” ja ”kutsusta kirjoittamisen”, jota on edellyttänyt esimerkiksi valtio, työnantaja tai oppilaitos. Tarkastelun painopiste on 1800- ja 1900-luvun vaihteeseen sijoituvassa tapaushistoriassa, jossa tunnettu oikeuslääketieteen asiantuntija ja lääkäri kannusti nuorta homoseksuaalista poti-

lastaan terapeuttiseen, tutkivaan kirjoittamiseen. Genren eräänlaiseksi jatkajaksi ja lähigenreksi Artières asettaa nykyajan terveystyökirjat, jotka valottavat yksilöiden (ja kokonaisten kohorttien) terveyskäyttäytymistä ja joita käytetään etenkin terveystieteiden alalla. Kirjan kolmannen osan päättää Anne Béroutin kirjoitus, jossa tarkastellaan 1600-luvun Lyonin laillisia ja laittomia julkisia kirjoituksia. Jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat hävääntyskirjoitukset, joilla pyrittiin tahrata esimerkiksi kilpailevan suutarin, kirurgin tai muun ammatinharjoittajan maine ja saavuttamaan näin taloudellista etua.

Suuntaviivoja

Kirjan tutkimuksissa esiin nousevia teemoja ovat esimerkiksi teksteihin pääsy, kirjallisiin käytänteisiin liittyvät valtasuhteet, tekstien multimodaalisuus (jolla on erilaisia ilmentymiä eri aikoina), genrejen tuottamisen ja jakelun prosessit, kirjoittamisen tehtävät ja genrejen välinen työnjako yhteisöissä, uudenlaisten tekstikäytänteiden synty, muutosten syyt ja vaikutukset sekä niihin suhtautuminen. Lingvistin silmin tarkasteltuna näkökulma kirjoittamiseen on korostuneen kontekstuaalinen, ei varsinaisesti lingvistinen eikä välttämättä aina edes tekstuaalinen. Kielentutkimuksen kontekstuaalisen käänteen myötä teoksella on mielestäni kuitenkin arvoa sille yhä suuremmalle joukolle lingvistejä, joita kiinnostavat yhteiskunta, kulttuuri ja kirjallistumisen prosessit yksi- tai monikielisissä yhteisöissä ja kulttuureissa, joko tässä hetkessä tai jonain varhaisempaa aikakautena. Teos tarjoaa myös pohdittavaa lingvistisen, tekstuaalisen ja kontekstuaalisen yhdistämiseen. Parhaimmassa tapauksessa näkökulmat voisivat täydentää toisiaan.

The anthropology of writing: Understanding textually mediated worlds pyyhdyttää pohtimaan tieteellisen ajatus-
tenvaihdon joskus merkittäviäkin kehitys-

kulkuja. Jokseenkin lähellä voi olla tutkija, joka ajattelee paljolti samoin ja kirjoittaa samoista aiheista. Hänestä ei vain ole kuullut, koska kumpikin ahkeroi ja kommunikoi vain omalla kotipihallaan. Raja-aita voi olla ihmeellisen korkea. Teosta lukiessani jäin aprikoimaan kirjoittamisen antropologian suhdetta kanadalais-yhdysvaltalaiseen kirjoittamisen tutkimukseen. Siinäkin on esillä ajatus kirjoittamisen kontekstuaalisuudesta ja puhutaan laajalti käytänteistä – kuitenkin eri pihapiirissä. Teoksen päättää Brian Streetin kommenttipuheenvuoro, jossa hän kokoaa teoksen antia mutta myös uumoilee ja toivoo, että vuoropuhelu eri kieli- ja kulttuurialueilla työskentelevien tutkijoiden välillä, mutta toisaalta myös kirjoittamisen tutkimuksen ja koulutuspoliittisen suunnittelun välillä jatkuu.

HENNA MAKKONEN-CRAIG
etunimi.makkonen@helsinki.fi

Lähteet

- BARTON, DAVID 2007: *Literacy. An introduction to the ecology of written language*. Toinen painos. Oxford: Blackwell.
- BARTON, DAVID – HAMILTON, MARY – IVANIČ, ROZ (toim.) 2000: *Situated literacies. Reading and writing in context*. London: Routledge.
- BAZERMAN, CHARLES (toim.) 2008: *Handbook of research on writing. History, society, school, individual, text*. New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- BAZERMAN, CHARLES – DEAN, CHRIS – EARLY, JESSICA – LUNSFORD, KAREN – NULL, SUZIE – ROGERS, PAUL – STANSELL, AMANDA (toim.) 2012: *International advances in writing research. Cultures, places, measures*. <http://wac.colostate.edu/books/wrab2011/>.
- BAZERMAN, CHARLES – KRUT, ROBERT – LUNSFORD, KAREN – MCLEOD, SUSAN – NULL, SUSIE – ROGERS,

PAUL – STANSELL, AMANDA (toim.)
2010: *Traditions of writing research*. New
York: Routledge.
BLOMMAERT, JAN 2008: *Grassroots literacy.
Writing, identity and voice in Central*

Africa. London: Routledge.
DURANTI, ALESSANDRO (toim.) 2004: *A
companion to linguistic anthropology*.
Malden, MA: Blackwell.

Välittämistä yli kieli- ja kulttuurirajojen

Kaisa Koskinen (toim.): *Tulkattu Tampere*.
Tampere: Tampere University Press 2013.
335 s.
ISBN 978-44-9047-7.

Monikulttuurisuus ja kulttuurien kohtaaminen kuuluvat nykyään ihmisten arkeen niin Suomessa kuin muualla maailmassa, ja näihin aiheisiin liittyviä kysymyksiä on viime vuosina tarkasteltu runsaasti sekä mediajulkisuudessa että akateemisissa julkaisuissa. Vähemmälle huomiolle on sen sijaan jäänyt kulttuurien kohtaamiseen ja erilaisiin rajanylityksiin liittyvä monikielistyminen sekä siitä johtuva kääntämisen ja tulkkauksen tarve. Vielä harvemmin on nostettu esiin niitä paikkoja ja tiloja, joissa kulttuurit ja kielet kohtaavat, joskus toisiinsa törmäten. Kaisa Koskinen toimittama teos *Tulkattu Tampere* tuo näkyville pysyviä ja tilapäisiä *translationaalisia tiloja*, joita kaupunkiin on muodostunut taustoiltaan erilaisten ja eri kieliä puhuvien ihmisten ja yhteisöjen kohdatessa ja heidän asioitaan hoidettaessa. Kuten toimittaja itse toteaa, kokoomateos on sekä Suomessa että maailmanlaajuisesti uudenvuodenlainen katsaus aihepiiriin, joka on ”selvästi nousemassa käännöstieteen kansainvälisen keskustelun aallonharjalle” (s. 22).

Teoksen kolmetoista artikkelia pohjautuvat sekä kirjoittajien omiin käytännön kokemuksiin että aiempaan ja viireillä olevaan tutkimukseen. Alun kolme taustoittavaa artikkelia avaavat näkökul-

mia translationaalisen tilan ja käännöskulttuurin käsitteisiin ja tamperelaisen kielimaiseman muotoutumiseen. Toisen osion viisi artikkelia käsittelevät erilaisia monikielisiä kohtaamisia, joissa hoidetaan virallisuonteisia asioita, kolmannen osion kahden artikkelin aiheena on monikielinen koulu ja neljännessä osiossa kuvataan kolmea yli kielirajojen viestivää toimintayhteisöä.

Transnationaalisuus, translationaalisuus ja käännöskulttuurit

Johdantoartikkelissaan ”Tampere translationaalisen tilana” Kaisa Koskinen esittää kiinnostavan katsauksen monikulttuuristuvan maailman haasteisiin ja niitä koskevaan tutkimukseen. Tarkastelun lähtökohtana on käsite *transnationaalisuus*, joka 2000-luvulla on esiintynyt ”iskusanana” lukuisissa tutkimuksissa. Se voidaan määritellä kansallisvaltioiden rajat ylittäviksi prosesseiksi, joissa muut kuin valtiolliset toimijat ovat keskeisellä sijalla (Vertovec 2009), ja sen suomenkieliseksi vastineeksi näyttää viime vuosina vakiintuneen termi *ylirajaisuus*. Koskinen muistuttaa, että transnationaalisuus on myös *translationaalista* eli sisältää monenlaisia kieleen, kääntämiseen ja tulkkaukseen liittyviä näkökohtia, vaikka nämä aihealueet ovat jääneet varsin vähäiselle huomiolle käsiteltäessä monikulttuurisuutta, etnisiä suhteita, rasismia ja